

Projecte de RESOLUCIÓ de XX de XX de 2020, de la directora general d'Inclusió Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'actuació davant situacions d'absentisme escolar en els centres educatius sostinguts amb fons públics que imparteixen ensenyaments obligatoris i Formació Professional Bàsica.

L'escolarització obligatòria, la participació de l'alumnat en els centres educatius i l'assoliment dels aprenentatges és un dret irrenunciable i una de les bases necessàries per a assolir la igualtat d'oportunitats i la integració social i escolar. Per altra banda, l'absentisme escolar és un problema social que deriva de diferents factors, que requereixen respostes integrals dins del marc de la institució escolar i fora d'aquesta.

Aquesta premissa queda recollida en la Convenció sobre els Drets de l'Infant, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 20 de novembre de 1989, que estableix, en l'article 28, que els estats membres reconeixen el dret de l'infant a l'educació i han d'efectuar actuacions que en garantisquen l'assistència. Així mateix, els insta a adoptar mesures per a assegurar l'assistència regular a l'escola i a reduir l'abandonament escolar.

La Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència, defineix l'absentisme, en l'article 1r, apartat 11, com "l'absència d'escolarització o falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o la inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòria". Aquesta absència d'escolarització s'entén com una situació de desemparament.

La Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i l'adolescència, estableix, en l'article 43, les responsabilitats de la Generalitat per garantir l'exercici ple del dret a l'educació, promoure la participació activa de l'alumnat en la vida escolar i crear canals de participació accessibles que en faciliten la intervenció en els processos democràtics d'adopció de decisions.

L'article 49 determina que les persones progenitores o representants legals de menors d'edat són els responsables de la criança i formació de xiquets, xiquetes i adolescents i tenen el deure de vetlar perquè aquests cursen de manera real i efectiva els nivells obligatoris d'ensenyament, i de garantir-ne l'assistència a classe. I també, que la Generalitat ha de coordinar i emprendre les accions necessàries per al compliment de l'escolaritat obligatòria, i evitar l'absentisme i l'abandonament escolar.

Per això, insta la conselleria competent en matèria d'educació a promoure la participació de les administracions locals amb l'elaboració d'un pla marc contra la no-escolarització, l'absentisme i l'abandó escolar, a través dels Consells Escolars Municipals, on es fomentarà la creació de comissions de prevenció, seguiment i control de l'absentisme i l'abandó escolar, i la presència de professionals dels departaments competents en matèria de serveis socials, salut mental, infància, joventut i educació.

La Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de bases de règim local, en l'article 25.2.n), modificada per la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local en l'article 8.n), i la Llei 8/2010, de 23 de juny, de la Generalitat, de règim local de la Comunitat Valenciana, en l'article 33.3 o), estableixen que els municipis valencians tenen competències pròpies en diverses matèries, entre les quals es troba "participar en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria". L'article 4.1.f) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reconeix a les administracions públiques de caràcter territorial la potestat sancionadora, entre d'altres. L'esmentada potestat ve regulada en el capítol III del títol preliminar de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

L'article 52 de la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de serveis socials inclusius de la Comunitat Valenciana, estableix la necessària coordinació, col·laboració i cooperació entre el sistema públic de serveis socials i el sistema educatiu valencià, i que les conselleries competents en matèria d'educació i serveis socials han de desenvolupar protocols de col·laboració i coordinació per assegurar una educació inclusiva, per a millorar l'eficiència en la intervenció socioeducativa dirigida a la infància, l'adolescència, les famílies o unitats de convivència, i l'abordatge de totes les situacions de vulnerabilitat

que afecten ambdós sistemes. Així mateix, determina, en l'apartat 4, que el Consell Escolar Municipal inclourà, entre les persones que el conformen, una persona designada per la corporació municipal, que tindrà veu i vot i que representarà els serveis socials municipals.

L'article 171 de la Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i adolescència, permet a la Generalitat i les entitats locals establir instruments jurídics de col·laboració entre si i amb altres administracions per a l'exercici de les competències que els atribueix aquesta llei, en temes d'absentisme escolar. En el Capítol II, article 186, es tipifiquen les infraccions administratives en matèria de protecció dels drets de la infància i l'adolescència i es classifiquen en lleus, greus i molt greus. Constituirà una infracció administrativa quan les persones progenitores o les representants legals permeten una inassistència reiterada que, d'acord amb la normativa reglamentària, constitueix absentisme escolar. Aquestes persones tenen el deure de vetllar perquè un xiquet, una xiqueta o un adolescent a càrrec seu, curse de manera real i efectiva l'ensenyament obligatori.

El Decret 135/2014, de 8 d'agost, del Consell, pel qual es regulen els cicles formatius de Formació Professional Bàsica en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, estableix en l'article 5, de garanties de l'escolarització, punt 4, que la direcció del centre, la comissió municipal d'escolarització i la Inspecció d'Educació vetllaran pel compliment de l'escolarització i per evitar, de forma preventiva i correctiva, la desescolarització i l'absentisme.

El Decret 253/2019, de 29 de novembre, del Consell, de regulació de l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'Educació Infantil o d'Educació Primària, en l'article 59, i el Decret 252/2019, de 29 de novembre, del Consell, de regulació de l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Formació Professional, en l'article 74, Carta de compromís educatiu amb les famílies de l'alumnat dels centres, estableixen aquest mecanisme, mitjançant el qual s'acorden els compromisos entre la família i el centre educatiu, en relació amb els principis que la inspiren, necessaris per a garantir la cooperació entre les accions educatives de les famílies i el centre educatiu.

Finalment, el Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, en l'article 5, punt 8, determina que la conselleria competent en matèria d'educació haurà d'establir plans per a combatre l'absentisme escolar i l'abandonament prematur i facilitar vies de reincorporació al sistema educatiu que possibiliten l'aprenentatge al llarg de la vida.

En compliment de la legislació vigent, aquestes instruccions estableixen un procediment que facilita la presa de decisions als centres educatius i a l'administració educativa a través de la plataforma Ítaca. Es tracta de millorar la comunicació i l'intercanvi d'informació, agilitzar les coordinacions dins el centre i amb l'administració local, que resulten més dinàmiques i efectives, i reduir les duplicitats.

De conformitat amb el Decret 5/2019, de 16 de juny, del president de la Generalitat, pel qual es determinen el nombre i la denominació de les conselleries, i les seues atribucions, i el Decret 7/2019, de 20 de juny, del president de la Generalitat, pel qual es determinen les secretaries autonòmiques de l'Administració del Consell, resolc:

Primer. Aprovar el protocol d'actuació davant situacions d'absentisme escolar en els centres educatius sostinguts amb fons públics que imparteixen ensenyaments obligatoris i Formació Professional Bàsica.

Segon. Aprovar l'entrada en vigor d'aquesta d'aquesta resolució l'1 de setembre de 2020.

València, xx de gener de 2020. La directora general d'Inclusió Educativa: Raquel Andrés Gimeno

PROTOCOL D'ACTUACIÓ PER A LA PREVENCIÓ DE L'ABSENTISME ESCOLAR

1. FINALITAT

La finalitat d'aquestes instruccions és garantir la plena escolarització de l'alumnat en edat d'escolarització obligatòria, garantir-ne el dret a l'educació i reduir l'absentisme escolar. A més, persegueix aquests quatre grans objectius:

1. Establir un protocol per a la prevenció i la intervenció en casos d'absentisme escolar, que sistematitze i coordine les actuacions de tots els agents implicats.
2. Detectar i assegurar intervencions en els estadis més primerencs, que eviten la cronificació de l'absentisme escolar.
3. Obtindre informació actualitzada i fiable que permeta reconèixer les situacions d'absentisme escolar i identificar les circumstàncies que el provoquen i el mantenen.
4. Afavorir la reincorporació al sistema i el seguiment de l'alumnat absentista i reduir-ne l'abandonament escolar.

2. DEFINICIONS

Per a determinar si l'alumnat presenta absentisme escolar, es tindrà en compte la freqüència i percentatge d'absències no justificades, que alertarà d'aquesta circumstància.

Absentisme escolar: la falta d'assistència no justificada, ocasional, freqüent o total d'un alumne o alumna al centre educatiu que curse les etapes d'Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria i Formació Professional Bàsica, siga per voluntat pròpia o de la família o representants legals.

Absentisme lleu: quan un alumne o alumna presenta entre un 15% i un 25% de faltes no justificades, mensualment. Aquesta situació determinarà l'inici del procediment d'intervenció sobre la situació d'absentisme al centre educatiu.

Absentisme greu: entre un 25% i un 50% de faltes no justificades, mensualment.

Absentisme crònic: a partir d'un 50% de faltes no justificades.

3. PROTOCOL

Fase I. Prevenció de l'absentisme escolar

a) Cada centre educatiu recollirà, en el projecte educatiu de centre, actuacions per a la prevenció de l'absentisme escolar i determinarà les funcions de les persones implicades. Els procediments hauran de difondre's entre tota la comunitat educativa: equip educatiu, òrgans col·legiats, alumnat, famílies, etc.

b) A través dels diferents plans que conformen el projecte educatiu de centre, es desenvoluparan totes aquelles accions de prevenció de l'absentisme escolar, com ara, tutoria entre iguals, formació de famílies, plans d'orientació personalitzats, programes de transició entre etapes, plans de l'entorn, etc.

c) El professorat ha d'introduir les faltes d'assistència en la plataforma Ítaca diàriament. El tutor o la tutora farà constar, setmanalment, les faltes que estan justificades i les que no, i ho comunicarà a la família o representants legals. A l'efecte, Ítaca generarà de manera automàtica els documents següents:

- «Control d'assistència del grup», que és l'informe on es relacionen: nombre de faltes per sessió, matèria o mòdul, el percentatge de faltes i la catalogació del grau d'absentisme (lleu, greu o crònic), que en facilitarà l'estudi dels casos detectats.

- «Llistat d'incidències per alumne/a», amb el còmput de faltes justificades i no justificades per alumne/a, que caldrà enviar a la família o representants legals mensualment.

Fase II. Procediment d'intervenció

a) Una vegada identificats els casos d'absentisme (lleu, greu o crònic), caldrà verificar i analitzar-ne les causes possibles, comunicar la situació a la família o representants legals, entrevistar l'alumne o alumna i registrar totes les actuacions realitzades.

La citació a la família o representants legals de l'alumnat ha de tindre com a objectiu principal establir un "Compromís família-tutor-alumne/a", on s'hi plasmaran les responsabilitats de les parts, les actuacions a implementar, la planificació i el seguiment dels acords presos.

b) La direcció d'estudis, de forma mensual, consultarà el document «Informe de les situacions d'absentisme catalogat». La direcció del centre traslladarà els casos catalogats com a «greus o crònics» al Consell Escolar Municipal, perquè els responsables en siguen coneixedors i s'inicien les accions corresponents en el seu marc de competència. Aquesta comunicació haurà de fer-se mitjançant l'administració electrònica i assegurant-ne la protecció de dades personals i la confidencialitat dels casos. Aquesta actuació de centre es comunicarà a la família o representants legals per mitjà de correu certificat per al seu coneixement.

c) Si es detecta, a més de la situació d'absentisme, que l'alumne o alumna pot trobar-se en situació de risc o desprotecció, caldrà emplenar i tramitar el Full de desprotecció (Annex X. Ordre 1/2010, de 3 de maig, de la Conselleria d'Educació i de la Conselleria de Benestar Social, per la qual s'implanta el Full de notificació de la possible situació de desprotecció del menor detectada des de l'àmbit educatiu a la Comunitat Valenciana i s'estableix la coordinació interadministrativa per a la protecció integral de la infància.

d) La direcció del centre haurà d'informar tot l'equip educatiu de les actuacions acordades amb els responsables municipals, de planificar i coordinar les mesures organitzatives previstes (d'acompanyament i suport) per a la reincorporació de l'alumnat absentista al centre. El tutor o la tutora en farà el seguiment.

e) Si una vegada implementades totes les actuacions, no es resol la situació d'absentisme, es considerarà el cas com una vulneració molt greu del dret a l'educació i es comunicarà a la Fiscalia de menors, a través del procediment establert en l'Annex VII de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'estableixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar.

Fase III. Avaluació i millora

- a) Abans de l'inici de cada curs escolar, els equips directius dels centres d'Educació Primària i d'Educació Secundària Obligatòria, en aplicació dels plans de transició, comprovaran que tot l'alumnat es troba escolaritzat.
- b) Al llarg del curs, o amb la freqüència que determine el centre, els equips directius analitzaran l'estadística sobre l'absentisme escolar del centre per a determinar altres actuacions de caràcter organitzatiu i estructural. A l'efecte disposaran del document «Informe estadístic de l'assistència al centre educatiu».
- c) A l'acabament del curs escolar, l'equip directiu avaluarà la implementació de les actuacions realitzades, l'evolució dels casos d'absentisme escolar i n'incorporarà els resultats a la memòria de final de curs. Aquesta informació, per la seua rellevància, es pot traslladar al Consell Escolar Municipal.
- d) Finalment, s'incorporaran les propostes de millora a través del PAM.

Per a facilitar la tasca del personal docent i dels equips directius dels centres escolars en l'acompliment d'aquest protocol, la conselleria d'Educació, Cultura i Esport publicarà a la pàgina web una *Guia d'orientacions per a la prevenció i la intervenció davant casos d'absentisme escolar*.